

بررسی انتظاراتها و فاصله انتظاراتهای اعضا از جامعه حسابداران رسمی ایران

مقدمه

جامعه حسابداران رسمی ایران، در یازدهم بهمن ماه سال ۱۳۸۰ به صورت مؤسسه‌ای غیردولتی، غیرانتفاعی، دارای استقلال مالی و با شخصیت حقوقی مستقل و خودانتظام تأسیس شد. طبق اساسنامه جامعه، هدف از تشکیل آن تنظیم امور و اعتلای حرفه حسابداری و حسابرسی و نظارت حرفه‌ای بر کار حسابداران رسمی، براساس راهبردهای زیر است:

- ۱- تشکیل حسابداران رسمی،
- ۲- بهبود و گسترش خدمات حرفه‌ای،
- ۳- بالا بردن دانش تخصصی حسابداران رسمی،
- ۴- حمایت از حقوق حرفه‌ای اعضا،
- ۵- ارتباط مستمر فنی و حرفه‌ای بین اعضا، و
- ۶- ارتباط با مؤسسه‌ها و تشکلهای حرفه‌ای منطقه‌ای و بین‌المللی.

سند راهبردی توسعه ۱۰ ساله جامعه، پس از بازنگری و تجدید نظر کامل آن در تاریخ ۱۳۸۹/۸/۱۲ در دوره شورای چهارم تصویب شد و طبق این سند، هدفهای راهبردی جامعه به شرح زیر تعیین شده است:

- ۱- توسعه فرهنگ حسابداری، حسابخواهی و خدمات اطمینان بخشی،
- ۲- ساماندهی و گسترش تشکل حسابداران رسمی،

ابوالفضل نیکوکار

شورای پنجم، بیانگر برداشت آنها از انتظارات و مطالبه‌های اعضا از جامعه است. آنها به‌عنوان نماینده و مباشر اعضا، به‌طور اخلاقی و عملی متعهد می‌شوند که در صورت انتخاب شدن، در راستای تحقق برنامه‌های خود، همه مساعی لازم را انجام دهند. براساس چنین نگرشی، بدیهی است برنامه‌های انتخاباتی اعضای اصلی و علی‌البدل شورای پنجم که اکثریت مطلق یا نسبی آرا را به‌دست آورده‌اند، بازتاب انتظارات و مطالبه‌های اکثریت جامعه و بیانگر رؤس اقدام‌های لازم برای تحقق مطلوب وظایف و کارکردهای جامعه است.

پ- اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران در مجمع عمومی مربوط به انتخابات کاندیداهای عضویت در شورای پنجم در تاریخ ۱۳۹۳/۵/۲۳، بر مبنای رؤس برنامه‌های ارائه‌شده از سوی کاندیداها و نه براساس دسته‌بندی‌ها و حرکت‌های جناحی، اعضای اصلی و علی‌البدل شورای پنجم را برگزیده‌اند. شایان ذکر است که تعداد اعضای کل جامعه در تاریخ پیشگفته، تعداد ۱۹۴۰ نفر و تعداد شرکت‌کنندگان در انتخابات ۹۶۷ نفر گزارش شده است.

روشهای بررسی

الف- برنامه انتخاباتی اعضای اصلی و علی‌البدل شورای پنجم، در چارچوب هدفهای راهبردی مندرج در ردیفهای ۱ تا ۹ سند راهبردی توسعه جامعه که معرف کارکردهای اساسی مورد انتظار از جامعه است، تجدید طبقه‌بندی و ارزیابی شد. لازم به یادآوری است که یک نفر از اعضای اصلی شورا، در اصل برنامه‌ای ارائه نکرده، همچنین یک نفر دیگر از اعضای اصلی و یک نفر از اعضای علی‌البدل نیز به‌طور عمده هدفهای کلی را به‌عنوان رؤس برنامه انتخاباتی، ارائه کرده‌اند. بنابراین در این بررسی رؤس برنامه انتخاباتی در مجموع ۱۲ نفر از اعضای اصلی و علی‌البدل (شامل ۹ نفر عضو اصلی و ۳ نفر عضو علی‌البدل)، مورد مطالعه قرار گرفته است.

ب- در موارد خاص و استثنایی که رؤس برنامه انتخاباتی ارائه‌شده از سوی اعضای اصلی و علی‌البدل شورای پنجم، از شفافیت لازم برای طبقه‌بندی آن در شمار یکی از هدفهای راهبردی برخوردار نبوده است، سعی شده که با استفاده از تفسیر محتوایی و با اتکا به تجارب حرفه‌ای، نزدیکترین گزینه انتخاب و در طبقه‌بندی مزبور لحاظ شود.

۳- گسترش بازار و تنوع خدمات حرفه‌ای،

۴- بهبود و تقویت مستمر کیفیت خدمات حرفه‌ای،

۵- ارتقای نظارت بر عملکرد اعضا و کنترل کیفیت خدمات حرفه‌ای،

۶- ارتقای اصول و ضوابط حسابداری و حسابرسی،

۷- تقویت همکاری و تعامل با نهادها و مراجع ذیربط،

۸- حمایت از حقوق حرفه‌ای و منافع مادی و معنوی جامعه،

۹- ارتباط مستمر با تشکل‌های حرفه‌ای داخلی و بین‌المللی، و

۱۰- تقویت ساختارها و نظام‌های داخلی جامعه.

هدف بررسی

هدفهای این بررسی، تعیین انتظارات اعضای جامعه، طبقه‌بندی و ارزیابی اولویت آنها است.

معیارهای سنجش انتظاراتهای معقول اعضای جامعه

جامعه حسابداران رسمی ایران در چارچوب قوانین و مقررات بالادستی مصوب و تکلیفی مربوط، شامل ماده‌واحد قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به‌عنوان «حسابدار رسمی»، آیین‌نامه تعیین صلاحیت حسابداران رسمی و چگونگی انتخاب آنان، اساسنامه اصلاح‌شده جامعه، آیین‌نامه اجرایی تبصره ۴ قانون استفاده از خدمات تخصصی و حرفه‌ای حسابداران ذیصلاح به‌عنوان حسابدار رسمی، آیین‌نامه سقف مجاز ارائه خدمات تخصصی و حرفه‌ای و ... فعالیت می‌کند. بنابراین در این مقاله انتظاراتهای اعضای جامعه، به‌طور کلی در چارچوب وظایف و کارکردهای قانونی تعیین شده برای جامعه و به‌طور ویژه در برخورد با تغییرات قوانین و مقررات بالادستی آن، مورد بررسی قرار گرفته است.

فرضهای اصلی

الف- هدفهای راهبردی مندرج در ردیفهای ۱ تا ۹ سند راهبردی توسعه جامعه، بیانگر کارکردهای اصلی مورد انتظار از جامعه و ردیف ۱۰ آن اصلاح و متناسب‌سازی ساختار سازمانی و نظام‌های داخلی جامعه برای تحقق مطلوب کارکردهای مزبور است.

ب- برنامه‌های انتخاباتی تمامی کاندیداهای عضویت در

نتایج کلی بررسی

نتایج کلی طبقه‌بندی رؤوس برنامه‌های انتخاباتی اعضای اصلی و علی‌البدل شورای پنجم، بر مبنای کارکردهای اصلی مورد انتظار مندرج در سند راهبردی توسعه جامعه و تعیین فراوانی موضوعی آنها، به ترتیب اولویت‌های مربوط به شرح جدول ۱ ارائه می‌شود.

تقویت همکاری و تعامل با نهادها و مراجع ذیربط

اولین و بیشترین فراوانی خواسته‌ها و انتظارات اعضای جامعه (حدود ۹۲ درصد) ناظر به تقویت جایگاه قانونی جامعه حسابداران رسمی ایران، به‌وسیله تعامل سازنده با نهادها و مراجع مختلف، شامل دولت، وزارت امور اقتصادی و دارایی، سازمان بورس و اوراق بهادار، شورای عالی بانکها، دیوان

ردیف	رئوس هدفهای راهبردی (کارکردهای اصلی جامعه)	تعداد فراوانی (نفر)	درصد (گردشده)
۱	تقویت همکاری تعامل با نهادها و مراجع ذیربط	۱۱	۹۲
۲	گسترش بازار و تنوع خدمات حرفه‌ای	۱۰	۸۳
۳	بهبود و تقویت مستمر کیفیت خدمات حرفه‌ای	۱۰	۸۳
۴	تقویت ساختارها و نظام‌های داخلی جامعه	۹	۷۵
۵	حمایت از حقوق حرفه‌ای و منافع مادی و معنوی اعضا	۷	۵۸
۶	ارتباط مستمر با تشکلهای حرفه‌ای داخلی و بین‌المللی	۶	۵۰
۷	ارتقای نظارت بر عملکرد اعضا و کنترل کیفیت خدمات حرفه‌ای	۴	۳۳
۸	ارتقای اصول و ضوابط حرفه‌ای حسابداری و حسابرسی	۳	۲۵
۹	سازماندهی و گسترش تشکل حسابداران رسمی	۳	۲۵
۱۰	توسعه فرهنگ حسابداری، حسابخواهی و خدمات اطمینان‌بخشی	۲	۱۷

جدول ۱- نتایج طبقه‌بندی رؤوس برنامه‌های انتخاباتی اعضای اصلی و علی‌البدل شورای پنجم

محاسبات، سازمان خصوصی‌سازی، سازمان بازرسی کل کشور، سازمان حسابرسی و ...، پیرامون بازنگری و اصلاح قوانین و مقررات خاص مرتبط با فعالیت جامعه به‌عنوان مؤسسه‌ای غیردولتی، غیرانتفاعی و دارای استقلال مالی و شخصیت حقوقی مستقل و خودانتظام، متمرکز شده است. براساس رؤوس برنامه‌های انتخاباتی اعضای اصلی و علی‌البدل شورای پنجم، کانون تأکیدهای اصلی آنان در

جدول ۱ بیانگر محورهای کلی انتظاراتها و مطالبه‌های اعضای جامعه براساس برنامه‌های انتخاباتی ارائه‌شده از سوی اعضای اصلی و علی‌البدل شورای پنجم، در چارچوب هدفهای راهبردی (کارکردهای اساسی) مندرج در سند راهبردی توسعه جامعه است. برای درک جزئیات انتظاراتها و مطالبه‌های اعضای جامعه، توضیحات لازم در خصوص محتوای هر یک از محورهای یادشده در بالا، ارائه خواهد شد.

با تغییر اساسنامه جامعه در خصوص مواردی از قبیل ترکیب اعضای شورا، کاهش اختیارات شورا و هیئت مدیره، افزایش اختیارات وزارت امور اقتصادی و دارایی و هیئت عالی نظارت جامعه، تعیین هیئت ویژه رسیدگی به تخلفهای اعضای شورا و دیگر اعضا، مستقل از هیئتهای انتظامی جامعه، اعطای حق ویژه به سازمان حسابرسی در خصوص ارجاع کار دست دوم در چارچوب اساسنامه جامعه، معافیت مدیران دستگاههای اجرایی از آزمونهای علمی مهارتی گزینش حسابداران رسمی، افزایش اختیارات سازمان بورس و اوراق بهادار در خصوص نظارت حرفه‌ای بر اعضای معتمد و غیر معتمد و ...، جامعه حسابداران رسمی ایران را در حد کارگزار مراجع مزبور تقلیل داده و به این ترتیب هدف قانون‌گذار از تشکیل جامعه به‌عنوان مؤسسه‌ای غیردولتی، غیرانتفاعی و دارای استقلال مالی و شخصیت حقوقی مستقل و خودانتظام، مورد تهدید و تحدید قرار گرفت.

گسترش بازار و تنوع خدمات حرفه‌ای

اولویت دوم انتظاراتها و مطالبات اعضای جامعه (حدود ۸۳ درصد)، گسترش بازار و تنوع خدمات حرفه‌ای است. رئوس برنامه‌های انتخاباتی اعضای شورای پنجم که ناظر بر تأکید آنان

خصوص تقویت همکاری و تعامل با نهادها و مراجع ذیربط، تمرکز پیرامون محورهای اصلی زیر است:

الف- بازنگری و اصلاح اساسنامه جامعه، با هدف حفظ و صیانت از حقوق حسابداران رسمی و استقلال آنان از مراجع غیر حرفه‌ای و تعیین حدود اختیاراتها و وظایف و مسئولیتهای ارکان جامعه،

ب- متمرکز کردن فرایند صلاحیت حسابداران رسمی در جامعه حسابداران رسمی،

پ- ابطال و ملغی‌الاثربودن مقررات و دستورالعمل‌های مغایر با قانون تشکیل جامعه در حوزه سازمان بورس و اوراق بهادار و سازمان امور مالیاتی،

ت- تلاش در راستای بازتعریف هدفها و رسالتهای جامعه با هدف اصلاح نگرش بخش خصوصی و دولتی و خاتمه تضادهای موجود،

ث- صیانت از قانون تشکیل جامعه به‌عنوان یک تشکل غیردولتی، غیرانتفاعی و دارای استقلال مالی و شخصیت حقوقی مستقل،

ج- بازنگری و تلاش برای بهبود قوانین و مقررات حاکم بر جامعه به‌ویژه برخی تغییرهای نامعقول اساسنامه،

چ- برقراری ارتباط با دولت به‌منظور تنظیم روابط در فضای جدید و بازنگری در اساسنامه در جهت هدفهای قانونی تشکیل جامعه،

ح- تلاش در جلب نظر نهادهای دولتی در جهت احاله اختیار وضع مقررات مربوط به اداره جامعه و ایجاد زمینه‌های همکاری مشترک، و

خ- تعامل و ایجاد هماهنگی لازم با سازمان امور مالیاتی به‌منظور رفع مشکلات مؤسسه‌های حسابرسی و حسابداران رسمی شاغل انفرادی در ارتباط با گزارشهای مالیاتی موضوع ماده ۲۷۲ قانون مالیاتهای مستقیم.

بررسی محتوایی رئوس برنامه‌های انتخاباتی به‌شرح یادشده، حاکی از آن است که هدف اصلی از همکاری و تعامل با نهادها و سازمانهای یادشده در بالا، حفاظت و صیانت از استقلال جامعه حسابداران رسمی ایران در برابر نفوذ اقتدارگرایانی است که با فرصت به‌دست آمده در دوره تصدی دولت دهم و مقارن با دوره فعالیت شورای چهارم جامعه، به‌صورت سازمان‌یافته

در شرایط فعلی

به‌دلایل گوناگون

بین انجمن‌ها و

مراکز حرفه‌ای داخلی

تعامل لازم و سازنده

وجود ندارد

خصوص، فراهم ساخته است.

بهبود و تقویت مستمر کیفیت خدمات حرفه‌ای

اولویت سوم انتظاراتها و مطالبات اعضای جامعه (حدود ۸۳ درصد)، بهبود و تقویت مستمر کیفیت خدمات حرفه‌ای است. کانون تأکیده‌های اعضای اصلی و علی‌البدل شورای پنجم جامعه در برنامه‌های انتخاباتی خود در این خصوص، تمرکز پیرامون محورهای زیر است:

الف- فرهنگ‌سازی در بین اعضای حرفه و کارکنان آن در خصوص اهتمام کامل به رعایت آیین‌رفتار حرفه‌ای و استانداردهای حسابرسی، قانونی و مقرراتی در راستای افزایش اعتماد استفاده‌کنندگان از گزارش‌های حسابرسی،

ب- تدوین نظام جامع آموزش حرفه‌ای در جهت اعتلای علمی و حرفه‌ای اعضای جامعه و کارکنان حرفه‌ای شاغل نزد آنان،

پ- زمینه‌سازی برای توسعه فناوری حرفه‌ای و گسترش استفاده از فناوری اطلاعات در ارائه خدمات حرفه‌ای و تخصصی، و

ت- بهبود وضعیت آموزش اعضای جامعه و کارکنان حرفه‌ای آنها از طریق آموزش مستمر حرفه‌ای، برگزاری رایگان کلاس‌ها، تنوع‌بخشی به عناوین آموزشی، انتخاب زمان و مکان مناسب، به‌روزرسانی و کاربردی نمودن محتوای آموزشی.

از آنجایی که یکی از راهبردهای اساسی تعیین‌شده برای جامعه، بالابردن دانش تخصصی حسابداران رسمی و کارکنان حرفه‌ای شاغل نزد آنهاست، از اینرو تدوین نظام جامع آموزش حرفه‌ای و ایجاد بانک اطلاعاتی آموزش کارکنان حرفه‌ای، همراه با انجام اقدامهای لازم در خصوص برنامه‌های یادشده در بالا، از جمله امور بنیادی در راستای افزایش کیفیت خدمات حرفه‌ای و به تبع آن حفظ منافع عمومی و جلب اعتماد استفاده‌کنندگان از خدمات اعضای جامعه است.

تقویت ساختارها و نظام‌های داخلی جامعه

اولویت چهارم انتظاراتهای اعضا از جامعه (حدود ۷۵ درصد)، تقویت ساختارها و نظام‌های داخلی جامعه با هدف ارتقای کارکردهای جامعه در خصوص مواردی است که مهمترین آن

بر پیشبرد هدفهای راهبردی جامعه در خصوص گسترش بازار و تنوع خدمات حرفه‌ای است، به شرح نمونه‌های زیر است:

الف- اصلاح قوانین موجود و در صورت لزوم تدوین قوانین و مقررات جدید در راستای بهره‌گیری بیشتر جامعه از خدمات حرفه‌ای قابل ارائه از سوی اعضای جامعه،

ب- گسترش و تعمیق فضای کسب‌وکار و بهبود فرصتهای حرفه‌ای برای حسابداران رسمی، متناسب با تجربه‌ها و ظرفیتهایی که در کشورهای پیشرفته تعریف شده است،

پ- توانمندسازی مؤسسه‌های حسابرسی در جهت گسترش و افزایش بازار تقاضای کار حسابداری و حسابرسی و تنوع خدمات حرفه‌ای، به‌منظور بهره‌گیری از ظرفیتهای بلااستفاده اعضای جامعه، و

ت- تلاش به‌منظور افزایش سهم بازار از طریق فعالیت‌های حرفه‌ای و تخصصی جدید.

آمارهای منتشرشده نشان می‌دهد که بازار خدمات حرفه‌ای طی دوره ده ساله ۱۳۸۳ لغایت ۱۳۹۲ از حدود ۳۰۰۰ قرارداد یافته، همچنین در همین مقاطع تعداد مؤسسه‌های حسابرسی به ترتیب ۱۳۶ و ۲۷۱ مؤسسه و تعداد کارکنان حرفه‌ای شاغل آنها به ترتیب ۲۷۰۰ نفر و ۱۰۲۰۰ نفر گزارش گردیده است، با وجود این، تأکید رأی‌دهندگان بر برنامه انتخاباتی کاندیداهایی که خود را به انجام اقدام‌های لازم در حوزه گسترش بازار و تنوع خدمات حرفه‌ای متعهد نموده‌اند، حاکی از ظرفیت خالی و یا انتظار افزایش ظرفیت بسیاری از مؤسسه‌های حرفه‌ای موجود و لزوم افزایش سهم درامدی آنان می‌باشد. با توجه به وجود زمینه‌های عینی برای افزایش ضریب نفوذ خدمات حسابرسی در کشور (حدود ۲۰۰۰۰ شرکت در حال حاضر در مقایسه با حدود ۳۰۰۰۰۰ اظهارنامه حقوقی ارسال شده به سازمان امور مالیاتی)، ضرورت شفاف‌سازی و اطمینان‌بخشی آمار و اطلاعات مالی واحدهای مختلف تولیدی، بازرگانی و خدماتی و نیز نقش کلیدی خدمات مزبور در ارتقای سلامت مالی کشور و پیشگیری و کشف تقلب‌ها و مفاسد اقتصادی، همچنین بازار خدمات حسابرسی ایجادشده در خصوص حسابرسی داخلی، حسابرسی عملیاتی و گزارش‌کنترل‌های داخلی و ...، شرایط لازم را برای اقدام‌های جامعه در این

حقوق حرفه‌ای و منافع مادی و معنوی اعضا، مبتنی بر رؤس برنامه‌های انتخاباتی اعضای اصلی و علی‌البدل شورا در این خصوص، به شرح نمونه‌های زیر ارائه شده است:

الف- جلوگیری از رقابت‌های ناسالم و غیرحرفه‌ای،

ب- برخورداری حسابداران رسمی از بیمه مسئولیت با هدف جبران خسارت‌های احتمالی ناشی از انجام وظایف حرفه‌ای،

پ- سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی در راستای جلوگیری از تبعیض ناروا بین مؤسسه‌های مختلف و تبعیض بین شاغلین انفرادی،

ت- تلاش در جهت ایجاد سازوکاری مناسب برای تعیین حق‌الزحمه خدمات حسابرسی و توزیع عادلانه خدمات حرفه‌ای بین اعضای جامعه، و

ث- کاهش ریسک‌های محیطی حساب‌سازان، از طریق برقراری سازوکار لازم برای عدم تمکین به خواسته‌های متعدد مراکز مختلف.

به‌عنوان رؤس برنامه‌های انتخاباتی اعضای اصلی و علی‌البدل شورای پنجم، به شرح نمونه‌های زیر ارائه شده است:

الف- تقویت رکن مدیریت جامعه با تأکید بر تحرک، توان برقراری ارتباط به‌موقع، فعال و سازنده با مراجع ذیربط و نهادینه‌کردن ضوابط حرفه‌ای،

ب- اصلاح اساسی ساختار داخلی جامعه در راستای منافع به‌حق مؤسسه‌ها و اعضا و مشارکت حداکثری آنها در تصمیم‌های شورا، و

پ- تلاش برای ایجاد فضای گفت‌وگو و نقد و بررسی سازنده در درون خانواده جامعه، با هدف بهره‌گیری از دیدگاه‌ها، نقد و پیشنهادها در مسیر ارتقای جایگاه و کارکردهای جامعه.

طی ۱۰ سال اخیر، تعداد مؤسسه‌های حسابرسی عضو جامعه و حسابداران رسمی شاغل انفرادی، تعداد قراردادهای در دست انجام و تعداد کارکنان حرفه‌ای متبوع آنها، رشد کمی و کیفی درخور توجهی داشته که آمار آن در سرفصل‌های گذشته ارائه شد. افزون بر این، طی همین دوره مشکلات عدیده‌ای از سوی سازمان تأمین اجتماعی، سازمان امور مالیاتی، سازمان بورس و اوراق بهادار و ... متوجه اعضای جامعه شده که رفع آنها مستلزم تعامل سازنده و پیگیری‌های لازم از سوی ارکان جامعه است؛ ولی ساختار فعلی جامعه و نظام‌های داخلی آن در تطابق با رشد کمی و کیفی مزبور و نیز برای پاسخگویی به مطالبات و انتظارات اعضای در رابطه با مشکلات یادشده، تقویت نشده است. افزون بر این برای همدلی و همفکری و مشارکت بیشتر اعضای جامعه در اداره امور جامعه و امور مربوط به فعالیتهای خود، ایجاد ارتباطات مناسب از جمله برگزاری منظم و هدفمند نشست‌های ماهیانه (با حضور اعضای هیئت‌مدیره و نمایندگان شورا)، تدوین برنامه و بودجه عملیاتی سالانه مرتبط با سند راهبردی توسعه جامعه و ارائه گزارش عملکرد ۶ ماهه جامعه و نیز ایجاد نظام نظرسنجی و پیشنهادهای اعضا، ضروری است.

ایجاد معاونت

بررسی‌های فنی و حرفه‌ای

در ساختار جامعه

ضروری

به نظر می‌رسد

فصل ۱۳۹۳

طی ۱۰ سال اخیر فعالیت جامعه، مطالبات و انتظارات مزبور به شیوه‌های مختلف مورد درخواست بسیاری از اعضای

حمایت از حقوق حرفه‌ای و منافع مادی و معنوی

اعضا

اولویت پنجم مطالبات و انتظارات اعضای جامعه (حدود ۵۸ درصد)، ذیل هدف راهبردی جامعه در خصوص حمایت از

حق الزحمه ساعت کار حسابرسی بر حسب رده‌های مختلف است. افزون بر این، توزیع عادلانه کار در چارچوب قوانین و مقررات ناظر بر فعالیتهای جامعه و نحوه انتخاب حسابرس و بازرس قانونی شرکتها، اگرچه با موانع متعددی روبه‌روست، ولی جامعه می‌تواند با رویکردهایی از قبیل استانی و منطقه‌ای کردن اجرای خدمات تخصصی و حرفه‌ای، همچنین بازننگری و اصلاح و اجرای کامل آیین‌نامه سقف مجاز خدمات تخصصی و حرفه‌ای و نیز بهره‌گیری از نظر کارشناسی اعضا، مساعی لازم را در این خصوص به عمل آورد.

ارتباط مستمر با تشکلهای حرفه‌ای داخلی و بین‌المللی

اولویت ششم مطالبات و انتظارات اعضای جامعه (حدود ۵۰ درصد)، ذیل هدف راهبردی جامعه در خصوص ارتباط مستمر با تشکلهای حرفه‌ای داخلی و بین‌المللی، براساس رئوس برنامه‌های انتخاباتی اعلام‌شده از سوی اعضای اصلی و علی‌البدل شورای پنجم، به شرح نمونه‌های زیر می‌باشد:

الف- برقراری ارتباط با مؤسسه‌ها و تشکلهای حرفه‌ای در سطح منطقه و جهان و بهره‌گیری از تجارب آنان،

ب- برقراری ارتباطات بین‌المللی و بهره‌گیری از عضویت در آیفک و بسترسازی مناسب برای همکاری مؤسسه‌های حسابرسی با مؤسسه‌های خارجی و ورود به بازارهای جدید، و

پ- تعامل با انجمنها و مراکز حرفه‌ای داخلی و خارجی.

در شرایط فعلی به دلایل گوناگون، بین انجمن‌ها و مراکز حرفه‌ای داخلی، تعامل لازم و سازنده وجود ندارد که انجام اقدامهای لازم در راستای تحقق برنامه‌های مزبور، می‌تواند شرایط لازم را برای افزایش توان انجمنهای حرفه‌ای داخلی به‌عنوان سازمانهای مردم‌نهاد، فراهم آورده و از این طریق در تعامل با مراجع بالادستی، به‌صورت همدل و هماهنگ، تحقق هدفهای توسعه‌ای همه‌جانبه حرفه پیگیری شود.

ارتقای نظارت بر عملکرد اعضا و کنترل کیفیت خدمات حرفه‌ای

اولویت هفتم مطالبات و انتظارات اعضای جامعه (حدود ۳۳ درصد)، ذیل هدف راهبردی جامعه در خصوص ارتقای نظارت

تدوین نظام جامع

آموزش حرفه‌ای و

ایجاد بانک اطلاعاتی

آموزش کارکنان حرفه‌ای

از جمله امور بنیادی

در راستای افزایش

کیفیت خدمات حرفه‌ای

اعضای جامعه است

جامعه به‌ویژه مؤسسه‌های کوچک و متوسط بوده است. با توجه به ویژگیهای خدمات حرفه‌ای/تخصصی و تنوع آنها و نیز تفاوت کیفی در مؤسسه‌های حسابرسی و شاغلین انفرادی مجری خدمات مزبور، ایجاد سازوکاری برای تعیین حق الزحمه انواع خدمات حرفه‌ای/تخصصی (به‌ویژه در سال نخست)، کار ساده‌ای نبوده و مستلزم بررسی پژوهشهای انجام‌شده در این خصوص از سوی مؤسسه‌های حسابرسی معتبر دنیا و بومی‌سازی تجربه‌های مزبور است. اما یکی از متغیرهای اصلی متضمن کیفیت خدمات حرفه‌ای/تخصصی، تعیین حق الزحمه مناسب است که به‌واسطه آن، امکان به‌کارگیری کارکنان حرفه‌ای با مهارتهای لازم و پرداخت حق الزحمه مناسب و عادلانه به آنان، میسر می‌شود. بدیهی است، هرگونه تعیین حق الزحمه خدمات حسابرسی، مستلزم تعیین نرخ پایه

حسابداری و حسابرسی به منظور تهیه کتابها و رساله‌های علمی و تهیه نرم‌افزارهای مناسب،

پ- اعلام نظرهای رسمی جامعه برای پاسخگویی به نیازهای حرفه‌ای اعضای شاغل، در خصوص خلاءهای اصول و ضوابط حرفه‌ای، و

ت- تقویت این اعتقاد که مجموعه‌های فعال دولتی در بخش حسابرسی، مسئولیت ارتقای سطح علمی و تدوین استانداردها را به‌عنوان رسالتی از طرف حاکمیت برعهده دارند.

براساس مفاد اساسنامه سازمان حسابرسی، تدوین اصول و ضوابط حرفه‌ای حسابداری و حسابرسی در کشور برعهده آن سازمان است. با وجود این، جامعه لازم است از طریق ایجاد کارگروه‌های لازم و نیز دعوت از کارشناسان مربوط، در ارتباط با بررسی پیش‌نویس استانداردهای منتشرشده از سوی آن سازمان و اعلام نظرها و پیشنهادهای لازم، تهیه و تدوین راهنمای کاربردی استانداردهای حسابداری و حسابرسی مصوب، سمت‌دهی رساله‌ها و پایان‌نامه‌های تخصصی دانشگاهی مرتبط با نیازهای حرفه‌ای، ترجمه و تألیف کتابهای مرجع حرفه‌ای، تهیه و تدوین دستورالعمل‌های حرفه‌ای و نرم‌افزارهای کاربردی مربوط، به‌طور مؤثر مشارکت داشته باشد. همچنین بازنگری در ساختار فعلی جامعه و ایجاد معاونت بررسی‌های فنی و حرفه‌ای در ساختار مزبور، ضروری به‌نظر می‌رسد.

سازماندهی و گسترش تشکل حسابداران رسمی

اولویت نهم مطالبات و انتظارات اعضای جامعه (حدود ۲۵ درصد)، در چارچوب هدف راهبردی سازماندهی و گسترش تشکل حسابداران رسمی، به‌عنوان رئیس برنامه‌های انتخاباتی تعدادی از اعضای اصلی و علی‌البدل شورای پنجم، به‌شرح نمونه‌های زیر ارائه شده است:

الف- ایجاد شرایط رشد و نمو مؤسسه‌های کوچک،

ب- پیش‌بینی اعطای امتیازها، تشویق برای اعضای جامعه و مؤسسه‌های حسابرسی در قوانین و مقررات جامعه برای ایجاد مؤسسه‌های بزرگ، و

پ- حمایت از بخش خصوصی و امکان توسعه مؤسسه‌های حسابرسی کوچک و متوسط.

بر عملکرد اعضا و کنترل کیفیت خدمات حرفه‌ای، طبقه‌بندی و در برنامه‌های انتخاباتی برخی از اعضای اصلی و علی‌البدل شورای عالی، در قالب نمونه‌های زیر، ارائه شده است:

الف- کمک به تدوین و بهبود مقررات و ضوابط مربوط به اعمال نظارت و مراقبت حرفه‌ای/تخصصی بر فعالیت مؤسسه‌های حسابرسی و شاغلین در راستای حفظ منافع عمومی،

ب- نظارت مستمر بر کیفیت خدمات و توازن در اعمال متناسب و به‌موقع نظارت و مقررات، و

پ- نظارت بر کار اعضا به‌صورت علمی، اصولی و یکنواخت از طریق افراد آموزش‌دیده.

حفظ کیفیت خدمات حرفه‌ای، اساسی‌ترین ویژگی فعالیت حرفه‌ای اعضا برای حفظ منافع عمومی، صاحبان سرمایه و دیگر اشخاص ذیحق و ضامن تداوم و ارتقای جایگاه جامعه و جلب اعتماد عمومی به خدمات حرفه‌ای ارائه‌شده از سوی حسابدار رسمی است. صرف‌نظر از عدم تأکید لازم در برنامه‌های انتخاباتی اعضای یادشده در بالا که مستلزم تأمل و درنگ است، جامعه باید در راستای ارتقای وظایف و کارکردهای نظارتی و کنترلی خود، سازوکار لازم برای جلوگیری از اعمال سلیقه به‌وسيله همکاران واحد کنترل کیفیت از طریق آموزش و تدوین آیین‌نامه‌ها و مقررات لازم، بازنگری و به‌هنگام‌سازی پرسشنامه‌های کنترل کیفیت در انطباق با استانداردهای حسابرسی تجدیدنظرشده و نیز ایجاد مرکز تخصصی نظارت و بازرسی کیفیت خدمات حرفه‌ای، اقدامهای لازم را انجام دهد.

ارتقای اصول و ضوابط حرفه‌ای حسابداری و حسابرسی

اولویت هشتم مطالبات و انتظارات اعضای جامعه (حدود ۲۵ درصد)، در چارچوب هدف راهبردی ارتقای اصول و ضوابط حرفه‌ای حسابداری و حسابرسی، در رئیس برنامه‌های انتخاباتی برخی از اعضای اصلی و علی‌البدل شورای پنجم، به‌شرح نمونه‌های زیر ارائه شده است:

الف- ارائه خدمات حرفه‌ای بیشتر به اعضا، ارائه نمونه‌ها و دستورالعمل‌های کاربردی،

ب- فراخوان نویسندگان، مؤلفان و مرتب‌ترین با حرفه

ساختار فعلی جامعه و

نظامهای داخلی آن

در تطابق با

رشد کمی و کیفی مزبور و

نیز برای پاسخگویی به

مطالبات و انتظارات اعضا

در رابطه با مشکلات یادشده

تقویت نشده است

اعضای اصلی و علی‌البدل شورا، بنا به شرایط و تجارب موجود برای مشارکت اعضا در امور قانون‌گذاری حوزه‌های اقتصادی و مالی و تعامل با سازمانها و نهادهای نظارتی، چندان امید و مطالباتی از ارکان جامعه ندارند.

در پایان با تأکید بر اینکه نتایج به‌دست‌آمده فقط در چارچوب فرضها و روشهای جمع‌آوری و طبقه‌بندی شواهد مربوط، قابلیت اتکا دارد، امید است اعضای شورای عالی و هیئت‌مدیره جامعه با بهره‌برداری از نتایج این بررسی، اقدام‌های عملی و پاسخگویی لازم را در راستای کاهش فاصله انتظارات اعضای جامعه، به‌ویژه ارتقای جایگاه قانونی و منزلت اعضای جامعه و در نهایت تحقق برنامه‌های انتخاباتی خود داشته باشند.

تفاوت آشکار مواضع اعلام‌شده در برنامه‌های انتخاباتی ارائه‌شده و همچنین عدم‌اعلام مواضع از سوی تعداد درخور توجهی از اعضای یادشده در بالا، جمع‌بندی و نتیجه‌گیری این بخش را از قابلیت اتکای لازم ساقط می‌کند. با وجود این، تعیین و تصویب آیین‌نامه‌های الزام‌آور برای ادغام مؤسسه‌های کوچک با هدف اصلاح ساختار سازمانی، افزایش ظرفیت پذیرش و اجرای خدمات حرفه‌ای/تخصصی و به تبع آن افزایش قدرت چانه‌زنی و کسب درآمدهای مناسب، افزایش توان جذب و نگهداری نیروهای کارآمد حرفه‌ای و در نهایت ارتقای کیفیت خدمات حرفه‌ای ارائه‌شده از سوی آنان، ضروری است.

توسعه فرهنگ حسابدهی، حسابخواهی و خدمات اطمینان‌بخشی

اولویت دهم و آخرین اولویت مطالبات و انتظارات اعضای جامعه (حدود ۱۷ درصد)، مربوط به رئوس برنامه‌های انتخاباتی اعلام‌شده از سوی اعضای اصلی و علی‌البدل شورای پنجم در چارچوب هدف راهبردی، توسعه فرهنگ حسابدهی، حسابخواهی و خدمات اطمینان‌بخشی است که به شرح نمونه‌های زیر، ارائه شده است:

الف- شناسایی هرچه بیشتر توانمندی‌های جامعه حسابداران رسمی به مجموعه حکومت، به‌منظور مشارکت در فرایند تدوین قوانین و مقررات در حوزه‌های اقتصادی و استفاده از خدمات حرفه‌ای اعضا، و

ب- تلاش در جهت معرفی توانایی‌ها، تخصص و تجارب واقعی اعضای جامعه، به مسئولین قوای سه‌گانه، در زمینه‌های مالی، نظارتی و قانون‌گذاری از طریق حضور و مشارکت فعال در نهادهای مربوط.

توسعه فرهنگ حسابدهی، حسابخواهی و خدمات اطمینان‌بخشی، اولویت اول هدفهای راهبردی جامعه در چارچوب سند راهبردی توسعه ۱۰ ساله آن (۱۳۸۹ لغایت ۱۳۹۹) تعیین شده و محتوای آن تعامل با سازمانها و ارگان‌های ذیربط، ایجاد زیرساختهای مقرراتی مربوط و نهادینه‌سازی حسابدهی و حسابخواهی در کشور است. با وجود این چنین به‌نظر می‌رسد که اعضای جامعه و اکثریت